

Asia: VN/36518/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne esitetyistä muutoksista

Yleistä lausuttavaa muutoksista – erityisraskausraha

Hyvää on, että erityisraskausrahan säännös muutetaan kattamaan vuonna 2024 voimaan tullutta raskaussuojeluasetuksen (143/2024) vaaraa aiheuttavien tekijöiden osalta sikäli, kuin niiden tiedetään aiheuttavan vaaraa raskaana olevalle työntekijälle tai sikiölle.

Sote-alalla yksi suurimmista altistavista tekijöistä on yötyö, minkä vuoksi hyvää on, että erityisraskausrahasäännökseen muuna seikkana ko. altiste lisätään. Biologiset tekijät, joille hyvinvointialueella altistutaan, ovat myös huomioitu voimassa olevassa lainsäädännössä. Lisäksi säteily on tärkeä olla edelleen mukana lainsäädännössä, koska säteilytyö on hyvinvointialueella yleisimpiä työtehtäviä, missä siirto toiseen työpisteeseen joudutaan tekemään. Biologiset tekijät kattaisivat nykyisen säännöksen tarttuvat taudit.

Hyvä tarkennus on myös fyysiset tekijät, joiden tiedetään aiheuttavan vaaraa raskaana oleville tai raskaudelle. Tällaiset tekijät voivat aiheuttaa esimerkiksi sikiövaurioita, vaurioittaa istukan kiinnitystä tai lisätä raskauden keskeytymisen riskiä. Erityisesti taakkojen käsittely, huonot työasennot sekä muut työntekijän toimintaan liittyvät fyysiset rasitukset ovat tärkeitä olla mukana asetuksessa.

Säännöksellä ei ole suoraan työnantajan työsuojeluvastuisiin muutoksia, koska tälläkin hetkellä osana työn vaarojen ja mahdollisuuksien arviointia työntekijän raskaus tulee tunnistaa sekä hallita riskejä. Hyvää on myös se, että töiden järjestelyt säilyvät edelleen ensisijaisena toimenpiteenä ennen vapaalle jäämistä.

Erityisraskausrahaan ehdotetut muutokset parantavat raskaana olevien, työstään erityisraskausvapaalle jäävien työntekijöiden taloudellista asemaa. Tällöin työntekijällä olisi oikeus

sairausvakuutuslain mukaisen vuositulon perusteella määräytyvään erityisraskausrahaan, mikä turvaa heidän toimeentuloaan. Hyvää on myös se, että erityisraskausraha voitaisiin maksaa osittaisena. Osa-aikaisena työntekijä saisi sekä osa-aikapalkan sekä osittaisen erityisraskausrahan. Tällä hetkellä haasteena on ollut se, että työntekijät ovat voineet jäädä sairauslomalle tai he ovat voineet joutua käyttämään palkatonta vapaata tai vuosilomapäiviä.

Huomattavaa on, että riskinä voi olla se, että työnantaja ohjaa työntekijän erityisraskausvapaalle sen sijasta, että muutetaan työoloja tai työaikoja taikka järjestää työntekijälle muuta sopivaa työtä. Työntekijän näkökulmasta erityisraskausvapaalle ja -rahalle jääminen olisi usein taloudellisesti huonompi vaihtoehto työssä jatkamiseen verrattuna.

Työnantajan näkökulmasta erityisraskausvapaa-aika on vuosilomalaissa (162/2005) tarkoitettua työssäolon veroista aikaa, jolta työntekijä ansaitsee vuosilomaa. Toisin sanoen työntekijälle kertyy palkallista vuosilomaa myös vapaan ajalta. Erityisraskausrahaan ja -vapaaseen oikeuttavien vaaraa aiheuttavien tekijöiden laajentaminen mahdollistaa vuosiloman kertymisen vapaalle jääville. Tällöin työnantajan tulee huomioida tämän vaikutus henkilötyövuosiin. Tosiasiallisesti tämän muutoksen vaikutus on korkeintaan yksittäisiä työntekijöitä vuositasolla, koska pääosin työnantaja voi etsiä raskaana olevalle työntekijälle sellaisia työtehtäviä, missä altistumista ei tapahdu huomioiden hänen työkykynsä ja ammattitaitonsa.

Hyvinvointialue ei maksa erityisraskausvapaan ajalta palkkaa, jolloin kaikki työnantajat eivät saa vuosilomakustannuskorvauksia erityisraskausrahakauden ajalta kertyneen vuosiloman kustannuksista. Tämä tulee ottaa huomioon eri toimialoilla, koska tällöin eri toimialat ovat eriarvoisessa asemassa.

Lausuntonne esitetyistä vaikutusarvioista

-

Luovutuspäivärahaan esitetyt muutokset

-

Erityishoitorahaan esitetyt muutokset

-

Yleistä lausuttavaa esityksestä

-

Mäkiranta Tero

Satakunnan hyvinvointialue

Lilja Susanna
Satakunnan hyvinvointialue